

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**Evli Çalışan Kadınlar ile Evli Çalışmayan Kadınların Evlilik Uyumunun
İncelenmesi**

Merve Tuğba KILIÇ GERGİN, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, e-posta: mervetugbakilic@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2840-3947>

Öz

Bu çalışmada çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının incelenmesi amaçlanmıştır ve 63 çalışan ve 99 çalışmayan olmak üzere 162 evli kadın yer almıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi kullanılarak katılımcıların evlilik ilişkilerindeki uyumunu belirlemek amacıyla Evlilik Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik uyumlarının farklılık göstermediği saptanmıştır. Fakat eşleri ile sorumluluklarını paylaşan çalışan ve çalışmayan kadınlarda evlilik uyumlarının eşleri ile sorumluluklarını paylaşmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Fakat hem çalışan ve hem de çalışmayan kadınlarda yaş, eşin yaşı, eğitim düzeyi, eşin eğitim düzeyi, evlilik süresi, evlilik yılı ve çocuk sayısına göre evlilik uyumlarının farklılaşmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Kadın, Çalışmayan Kadın, Evli Kadın, Evlilik Uyum.

Makale Gönderme Tarihi: 21.11.2022

Makale Kabul Tarihi: 06.02.2023

Önerilen Atıf:

Kılıç Gergin, M. T. (2023). Evli Çalışan Kadınlar ile Evli Çalışmayan Kadınların Evlilik Uyumunun İncelenmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(2): 183-204.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2023, 6(2): 183-204. DOI:10.26677/TR1010.2023.1178

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**Investigation of Marriage Adjustment of Married Working Women and Married
Non-Working Women**

Merve Tuğba KILIÇ GERGİN, MSc. Student, İstanbul Ticaret University, Institute of Social Sciences, İstanbul, e-mail: mervetugbakilic@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2840-3947>

Abstract

In this study, it was aimed to examine the marital adjustment of working and non-working married women and included 162 married women, 63 of whom were working and 99 were non-working. In order to obtain the research data, the Marriage Adjustment Scale was used to determine the compatibility of the participants in their marital relations by using the survey method, which is one of the quantitative research methods. According to the findings obtained from the research, it was determined that the marital adjustment of working and non-working women did not differ. However, it has been determined that working and non-working women who share their responsibilities with their spouses have higher marital adjustment than those who do not share their responsibilities with their spouses. However, in both working and non-working women, it was observed that marital adjustment did not differ according to age, spouse's age, education level, spouse's education level, duration of marriage, year of marriage and number of children.

Keywords: Working Woman, Non-Working Woman, Married Woman, Marital Adjustment.

Received: 21.11.2022

Accepted: 06.02.2023

Suggested Citation:

Kılıç Gergin, M. T. (2023). Investigation of Marriage Adjustment of Married Working Women and Married Non-Working Women, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(2): 183-204.

GİRİŞ

Evlilik, insan yaşamının pek çok yönü üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Çiftlerin yaşam koşullarında gerçekleşen değişiklikler, ev değişiklikleri ve kültürel değişiklikler bu süreçte meydana gelmektedir. Değişiklikler ile birlikte evlenen bireylerin evliliğe uyum süreci ve birbirlerinin aile yapıları evlilik üzerinde etkiye sahiptir. Evlilik uyumu, bir ailenin yaşamı için son derece önemli bir husustur. Bu, evliliğin isteğe bağlı ve zorunlu yönleri arasında bir uyum yakalamak ile alakalıdır. Evlilik uyumu, bir evlilikteki istek ve beklentilerin yerine getirilmesi derecesiyle belirlenmektedir. Eşler arasında iyi bir temas olması, uyumlu olabilmelerinin ilk şartıdır. Evlilik uyumu uzun bir zaman göz ardı edilen bir konu olmuştur fakat günümüzde uzmanların ele alması gereken önemli bir konu haline almıştır. Evlilik yalnızca iki bireyden meydana gelen bir kurum olarak değil; her iki bireyin birbirleriyle uyum içerisinde hayatlarını devam ettirmesi ve zamanla birbirlerine, değişen şartlara göre uyum sağlaması olarak ifade edilmektedir.

Dünyada ve ülkemizde hızlı bir şekilde gerçekleşen kültürel, sosyal ve ekonomik değişikliklerin neticesinde evlilik ilişkisinde de değişiklikler gözlemlenmekte; evlilikte yaşanan problemlerin çeşitleri bulunmaktadır. Bu da eşler arasındaki uyum sorunlarının artmasına yol açmaktadır. Evlilik ve evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde çiftlerin eğitim seviyeleri, yaşları, gelir düzeyleri, evlenme yaşları, evlilik türleri vb. unsurların da evlilik uyumu üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmektedir.

Eşlerin evliliklerinde uyumu sağlayabilmek için paylaşmayı, beraber plan yapabilmeyi, özellikle önemli olan hususlar için ortak kararlar alabilmeyi, yükümlülük almayı ve uzlaşmayı bilmeleri gerekmektedir. Evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmalarda cinsiyet, yaş, evlilik şekli, evlilik yaşı, tanışma süresi, evlilik süresi, cinsellik, çocuk sahibi olma ve meslek hayatı etkenlerinin her birinin ayrı ayrı veya birlikte evlilik uyumuna etki ettiği saptanmıştır.

Toplumsal yapının değişmesi ve kolektif yaşama geçişle birlikte kadınlar hem yurt içinde hem de yurt dışında ekonomik yaşama katkı sağlamıştır. Çalışma hayatı, kadınlara sadece ekonomik özgürlük sunmakla kalmaz, aynı zamanda aile içindeki yerlerini geliştirme ve daha da iyileştirme fırsatı vererek özgüvenini ve toplumsal prestijini artırmaktadır. Bu, sosyal ve ekonomik gelişmelerden yararlanmalarını ve işgücü piyasasına katılımlarını artırmayı mümkün kılmaktadır. Kadınlar, işgücüne katılımda herhangi bir yasal ayrımcılığa tabi değildir. Ancak aile hayatında kendilerine yüklenen sorumluluklar, çalışıp çalışmamayı tercih etmelerine neden olmakta ve mesleki gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Kadınların iş gücüne katılabilmeleri, iş ve aile hayatını uzlaştırebilmeleri için ev işleri, çocuk bakımı gibi sorumluluklarını eşleriyle paylaşmaları ve çalışan kadınlara devlet desteği sağlamaları çok önemlidir.

Kadınlar, çalışma hayatlarında farklı pozisyonlarda çalışırken de kendilerinden beklenen toplumsal cinsiyet rollerine uygun hareket etmeye çalışırlar. Belirli bir toplumda ve sosyal sistemde kadın ve erkek ortak değerleri paylaşarak yaşarlar. Ancak kültürel olarak tanımlanmış toplumsal cinsiyet rollerine uygun tutum ve uygulamalar sonucunda onlara farklı roller verilir. Çalışan kadınların evlilik ve/veya çocuk sahibi olma nedeniyle işlerini kaybetme korkusu, maddi olarak işlerini kaybedebileceklerini ve yaşam koşullarının zorlaşabileceğini düşündürmekte, bu da çalışan kadınları zora sokmaktadır. Çalışmayan kadınları ise genellikle hayatlarının monotonluğundan, sürekli çocuk ve ev işleriyle ilgilenme ihtiyacından, kendilerine zaman ayıramamaktan şikâyet etmektedirler. Bu çalışma ile evli çalışan kadınlar ile evli çalışmayan kadınların evlilik uyumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

EVLİLİK UYUMU

Aile toplumun en küçük temel taşı olarak kabul edilmekte ve evlilik ilişkisi üzerine kurulmaktadır. Bu nedenle evlilik toplumun kültürel ve sosyal sürdürülebilirliğinde önemli bir konuma sahip olmaktadır (Parlar ve Akgün, 2018). Aile kavramı bir kurumu, bir sosyal grubu ifade etmekte iken, evlilik çiftlerin hayatı paylaşmak, çocuk sahibi olmak gibi hedeflerle yapmış oldukları bir sözleşme şeklinde ifade edilmektedir (Özgüven, 2014). Evlilik ilişkisinin sağlıklı olmasının, toplumların en küçük birimi olan aile yapısının sağlıklı olması bakımından dönemi oldukça fazladır. Literatüre bakıldığında kişinin yaşamında böyle önem arz eden evlilik konusunun farklı araştırmacılarca farklı şekillerde ifade edildiği görülmektedir. Giddens (2006) evliliği, toplumsal olarak tasdiklenen cinsel birleşme şeklinde yorumlamaktadır.

Evlilik, toplum tarafından kabul edilen önemli bir yaşam biçimidir. Bu yaşam biçimi ile aile, toplumun belirlediği koşullar altında oluşturulmaktadır. Bu çift, yeni doğan çocukları ile birlikte toplumda yeni bir neslin ortaya çıkmasını sağlar. (Kasapoğlu, Kutlu ve Durmuş, 2017). Evlilik, iki kişinin kanun ve devlet önünde birliğinin ilanı ile başlamaktadır. Ayrıca evlilik, bireylerin aynı evde yaşamak, nesiller boyu çocuk sahibi olmak, birlikte yaşamak gibi amaçlarla yaptıkları bir tür sözleşme olarak ifade edilmektedir (Özgüven, 2014).

Evlilik kavramı, toplumdan topluma farklılık gösterse de her çevrede evliliğe gösterilen önem ve değer tarihten bugüne dek değerini koruyarak artmıştır. Bireyin hayatının birçok yönüne etki eden evlilik kurumu ve evlilik terimi hem toplumda hem de bilimsel alanda üzerinde oldukça fazla yoğunlaşılan konulardandır (Çatal ve Kalkan, 2019).

Fowers (1993), evliliği kişinin mutlu olmasının sağlayan ve onun gelişimine olanak sağlayan bir başka benlikle kendi benliğini bir araya getirerek yeni bir birim oluşturma şeklinde ifade etmiştir. Cüceloğlu (2017) ise farklı cinsiyetlerdeki iki bireyin oluşturduğu yaşamsal, sosyal, ekonomik ve psikolojik temelleri olan kendine has bir beraberlik olarak ifade etmiştir. Genel olarak bir tanımdan bahsedilecek olunursa evlilik, iki bireyim yaşamış olduğu ilişkide devlete hak ve yetki veren bireyleri yasal kapsamda birleştiren ve doğan çocuklara toplumsal pozisyon edindiren bir ilişki biçimi şeklinde ifade edilebilir (Karaoğlu, 2019).

Dünyada ve ülkemizde hızlı bir şekilde gerçekleşen kültürel, sosyal ve ekonomik değişikliklerin neticesinde evlilik ilişkisinde de değişiklikler gözlemlenmekte; evlilikte yaşanan problemlerin çeşitleri bulunmaktadır. Bu da eşler arasındaki uyum sorunlarının artmasına yol açmaktadır (Şener ve Terzioğlu, 2008). Söz konusu evlilik uyumunu tanımlamak olduğu zaman Tutarel ve Çabukça (2002) bunu “birbirleriyle iletişim durumunda olan, evliliklerine ve ailelerine etki eden hususlarda ortak bir görüş ve fikir oluşturabilen ve problemlerini olumlu bir biçimde değerlendiren çiftlerin evliliği” olarak ifade etmektedirler. Evlilik uyumu, ebeveynlik hususunda eşlerin birbirlerine desteğini, çocuklarıyla ilişki kurmak için isteklerini ve çocuk ile alakalı hususlarda birbirlerinin fikirlerine olan saygılarını, çocuk ile ebeveynler arasındaki bağın gücünü ve de çocuğun bağlılığı için ebeveyn desteğini geliştirmektedir (Darya, 2007).

Fışıloğlu (2001) da evlilik uyumunun, evlilikte meydana gelebilecek değişiklikler karşısında eşlerin bu değişiklikleri birbirlerine ve evliliğin geneline uyum sağlayacak şekilde kabul etmelerini söylediklerini ifade etmiştir.

Evlilikle alakalı yapılan çalışmalar ele alındığında konu farklı yönlerden değerlendirilse de 2000’li yıllardan bu yana çalışmaların evlilik uyumu, evlilik doyumu vb. konularda yoğunlaştığı gözlemlenmektedir (Derici, 2018). Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerin uyumlarının da yüksek

olduğu ileri sürülerek bu kavramların farklı olmadığını ifade eden araştırmacılar da bulunmaktadır (Erbek vd., 2005). Fakat evlilik doyumunda bireylerin öznel hoşnutluk ve mutluluk duygularının ele alındığı, evlilik uyumunda ise eşler arasındaki ilişkinin niteliğinin ele alındığı, bu sebepten ötürü de bu kavramlar aralarındaki yüksek korelasyon olsa da aynı kavramlar olduğunu vurgulayan araştırmacılar da bulunmaktadır (Akar, 2005; Erbek vd., 2005). Evlilik ve evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde çiftlerin eğitim seviyeleri, yaşları, gelir düzeyleri, evlenme yaşları, evlilik türleri vb. unsurların da evlilik uyumu üzerinde etkisi olduğu gözlemlenmektedir. Yılmaz'ın (2001) düşüncesine göre çiftlerin birbirlerini tanımları ve birbirlerine denk olmaları, bir evliliğin sağlıklı ve uzun ömürlü olabilmesi için gerekli koşullardan birisidir. Eskiden yapılan görücü usulü evliliklerde tarafların birbirlerini tanıma olanakları sınırlı iken bu durumda yaşanan farklılıklarla beraber çiftlerin birbirlerini daha iyi tanımalarına imkân sağlanmıştır.

Fışıloğlu (2001) da evlilik uyumunun, evlilikte meydana gelebilecek değişiklikler karşısında eşlerin bu değişiklikleri birbirlerine ve evliliğin geneline uyum sağlayacak şekilde kabul etmelerini söylediklerini ifade etmiştir. Spainer (1972); eşleri alakadar eden husularda fikir birliğinin olduğu, benzer ilgi ve eğlence alanlarının olduğu, çatışmaların görece az olup birbirlerine sevgiyle yaklaşan çiftlerin yer aldığı evlilikleri uyumlu evlilikler olarak ifade etmiştir (Köse, 2019).

Sabatelli (1988) ise uyumlu evliliği; çiftlerin önemli alanlarında anlaşmazlıkların çok fazla yaşanmadığı, yaşanan anlaşmazlıklarında da her iki tarafı da memnun edecek şekilde çözülmeye çalışıldığı, birbirleri ile sağlıklı biçimde iletişim sağlayabildikleri evlilikler olarak tanımlamıştır (Sardoğan ve Karahan, 2005).

Evliliklerde meydana gelen çatışmalar ve eşlerin bu çatışmalar ile mücadele etme konusunda yararlandıkları yöntemler ve gösterdikleri tutum, evlilik uyumunda değişikliklere yol açabilmektedir. Evlilik ilişkilerinde gerçekleşen problem ve çatışmalar, olumsuz davranış ve duyguların gelişmesine neden vermektedir. Duygu düzenleme yeteneği düşük olan ve iletişime kapalı olan bir çift herhangi bir problem ile karşılaştığında, kaçınma, geri çekilme veya savunmacı davranış ve tutum göstererek sorunların daha da büyümesine ve evlilik hayatının mutsuz bir şekilde ilerlemesine neden olmaktadır (Yılmaz, 2001). Evlilikte çiftler pek çok sorunla karşı karşıya kalabilirler. Birbirlerinin davranış ve tutumlarını kontrol etmek isteyen eşler, yanlışların reddedilmesi, duyguların ifadesinde oluşan zorluklar, saldırganlık, ilgi ve itina eksikliği, kendi arzuları çerçevesinde evliliği yönlendirme konusunda baskılar gibi problemler, karşılaşılan bazı problemlerdir (Gladding, 2002).

Evlilik uyumu, bir ailenin yaşamı için son derece önemli bir husustur. Bu, evliliğin isteğe bağlı ve zorunlu yönleri arasında bir uyum yakalamak ile alakalıdır. Evlilik uyumu, bir evlilikteki istek ve beklentilerin yerine getirilmesi derecesiyle belirlenmektedir. Eşler arasında iyi bir temas olması, uyumlu olabilmelerinin ilk şartıdır. Evlilik uyumu, çiftlerin benzer amaç ve değerlere sahip olmasından da etkilenmektedir. Çiftler, ortak karar alabildiklerinde, akraba ilişkileri, gelir idaresi ve etkinliklerde anlaşmaya varabildiklerinde, birbirlerine karşı anlayış gösterebildiklerinde, farklılıklarını kabullenebildiklerinde, karşılıklı ilgi ve sevgiyi doğru bir şekilde aktarabildiklerinde evlilik uyumu büyük oranda yerine getirilmiş demektir (Tutarel-Kışlak, 1997; Gümüşdaş ve Ejder, 2016).

Yapılan tanımlamalar değerlendirilip evlilik bir süreç olarak incelendiğinde ve bu süreçte farklı özellikler elde edebilen canlı bir organizma ile benzer özellikler bulundurduğu düşünüldüğünde;

evliliğin başladığı noktayla aynı kalamayacağı ve yaşanabilecek farklılıklara uyum sağlamasının sağlıklı gelişmesinde etkisi olduğu neticesine varılmaktadır. Aynı zamanda tanımlamalar ortak yaşamı paylaşırken adaptasyon gerektiren durumlarda karşı karşıya kalan çiftlerin böyle durumlarda birbirlerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlayıp sürece daha kolay ayak uydurmalarında aralarında sağlıklı bir iletişim şekli olmasının oldukça büyük bir önemi bulunmaktadır. Aynı zamanda sağlıklı bir iletişim neticesinde birbirlerine istek ve ihtiyaçlarını daha doğru bir şekilde bildirip birbirlerini daha iyi anlayan çiftler arasında tartışmaların daha az yaşanabileceği, mevcut bulunan sorunların da daha kolay çözülebileceği ve bu durumun da çiftlerin evlilik uyumlarını yükseltebileceği öne sürülmektedir.

Bireyler birbirlerini tanıdıklarında ve aşk için evlenseler bile, bir karışıklık ve imtihan döneminden geçmeden birbirlerine tam olarak uyum sağlayamamaktadırlar. Çünkü evliliğin ilk döneminde birbirlerinden beklentileri en üst düzeydedir. Evliliğin balayı dönemi bittikten sonra tutkulu aşk yerini karı koca ilişkisine bırakmaktadır. Evlilikte kişisel istek ve isteklerin karşılanamaması, eşler arası iletişim, anlayış sınırlarının ötesinde paylaşımlar ve sosyal ilişkiler eşlerden birinde veya her ikisinde de gerginlik yaratmakta ve bu gerginlik evlilik doyumunu azaltarak boşanmaya kadar giden bir süreci başlatabilmektedir (Özgüven, 2014).

Evlilik uyumu araştırmaları, cinsiyet, yaş, evlilik türü, evlilik yaşı, flört saati, evlilik süresi, cinsellik, çocuk sahibi olma ve meslek hayatı gibi faktörlerin ayrı ayrı veya birlikte evlilik uyumunu etkilediğini ortaya koymuştur (Gümüşdaş ve Ejder, 2016).

KADINLARDA ÇALIŞMAYA HAYATI ve EVLİLİK UYUMU

Kadınların çalışma hayatına girişi, 18. yüzyılın sonlarında Sanayi Devrimi'nin doğuşuyla gerçekleşmiştir. Bir yanda üretimde işgücü ihtiyacı, diğer yanda ucuz kadın işgücü, kadınları çalışma hayatına atmıştır. (Çitçi, 1982). 1950'den bu yana Türkiye'de sanayileşme sürecinin gelişmesiyle birlikte çalışan kadın oranı doğal olarak artmıştır. Kadının toplumdaki rolünün hızla değişmesi, eğitim seviyesinin yükselmesi ve özgürlük hareketleri, kadınların çeşitli işletmelerde varlığını ve etkisini hissettirmiştir (Kırkpınar, 2001).

Aile içindeki rollerin dağılımında kadınların ev ve çocuklarla, erkeklerin ise sosyal faaliyetlerle ilgili yaşamları daha esnek hale gelmiştir (Çitçi, 1982). Dolayısıyla toplumsal değişimlerin de etkisiyle kadınların ev dışında ücretli iş yapmaları kolaylaşmıştır. Gelişen ve değişen toplumun ihtiyaçlarını karşılamak isteyen kadınlar, daha yüksek standartlara sahip olmak için çalışma hayatını tercih etmiş ya da çalışmaya zorlanmıştır. Bu süreçte kadının evdeki durumu da oldukça zorlaşmıştır. Özellikle evli kadın kendini her şeyden önce çocuklarının annesi, ev hanımı olarak görmüş ve çalışma hayatını geleneksel rol tanımının gereklerine göre değerlendirmiştir (Çitçi, 1982; Kırkpınar, 2001).

Çitçi'nin (1982) memurlarla ilgili araştırmasında, evli kadınların çoğunun çalışma hayatının aile görev ve sorumluluklarıyla çeliştiğini iddia ettiği belirtilmiştir. Artan sayıda evli ve çocuklu kadınların çalışma hayatına girmesi, çalışan kadın ve çocuk sorununa yol açmaktadır (Çitçi, 1982). Çiftçi'ye (1982) göre bu sorunlardan en önemlileri çocuk bakımı sorunu, ulaşım sorunu, kadının annelik işlevine ilişkin düzenlemelerin yetersizliği ve geçici çalışma, kısmi ve emeklilik yaşı gibi yasal düzenlemelerin yetersizliğidir. Kadınların iş gücüne katılabilmeleri, iş ve aile hayatını uzlaştırabilmeleri için ev işleri, çocuk bakımı gibi sorumluluklarını eşleriyle paylaşmaları ve çalışan kadınlara devlet desteği sağlamaları çok önemlidir (http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/502_1.pdf).

Kadınların ücretli çalışanlar arasında artan katılımı kadınlara fayda sağlarken, çalışma hayatı, evlilik ve aile hayatında sorunlar da doğurabilmektedir. Her şeyden önce ekonomik yetersizlikler nedeniyle çalışma hayatına giren kadınların hem ev hanımı hem de anne olarak yaşadıkları sorunlar, olumsuz çalışma koşullarının ve toplumsal baskıların olumsuz etkileri, kadınların kendilerini birden çok farklı durumla karşı karşıya bulmasına neden olmaktadır. Mevcut araştırma bulgularına göre kadınların geleneksel rollerine yönelik tutumlarını hiçbir şey kaybetmeden sürdürdükleri görülmektedir (Kocacık ve Gökkaya, 2005).

Türkiye'de kadınların işgücü piyasasına katılım, diğer bir deyişle kalkınmaya katılım açısından erkeklerin gerisinde kaldığı ve kadınların işgücü piyasasına katılım oranlarının yıllar içinde giderek azaldığı bilinmektedir. İstihdam, kadınlara yalnızca ekonomik özgürlük sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kadınların özgüvenini ve toplumsal prestijini artırmakta ve aile içindeki konumlarını geliştirmektedir. Kadınların iş dünyasına katılımında yasal bir ayrımcılık olmamasına ve bunun yerine pozitif ayrımcılığa maruz kalmalarına rağmen, toplumun kadına biçtiği rol nedeniyle aile hayatındaki sorumlulukları ağırdır. Aile hayatındaki zorunluluklar, kadınları çalışıp çalışmama konusunda karar vermeye zorlamaktadır. Kadınların aile içindeki yüklerinin eşleri arasında paylaşılması, iş ve aile yaşamının uzlaştırılması ve devletin yasal düzenlemelerle desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (TCEUEP, 2008: 14).

Çalışma yaşamında kadınlar, eğitim ve mesleki eğitimde eşitsizlik, İş bulma ve yükseltilmede eşitsizlik, ücretlendirmede eşitsizlik, Sosyal haklardan yararlanmada eşitsizlik, cinsel taciz, psikolojik taciz gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Kadınların annelik durumlarına bağlı olarak aile hayatında karşılaştıkları en önemli sorun ise, iş-aile (rol) çatışması sorunudur. Ev işi ve çocuk bakımı sorunları, iş ve çalışan ailesi, evli kadınlar ve anneler arasındaki (rol) çatışması sorununun uzantıları olarak da görülebilir. (Kocacık ve Gökkaya, 2005).

Evli Kadınlarda Evlilik Uyumu

Evlilik hayatının bozulmasındaki en önemli etkenlerden biri eşler arasındaki iletişim eksikliğidir. Evlilikte eşler arasındaki iletişimin önündeki engellerden biri de eşlerin kendilerini ifade edememeleri ve pasif konumlarıdır. (Akgün vd., 2010).

Evlilikte eşler, aidiyet duygusu ile ortak bir düşünce dünyası oluşturmali ve karşılıklı sorunları güçlü bir iletişim ile çözebilmelidir (Özgüven, 2000). Eşler birbirleriyle iletişim kuramadıklarında aralarında çatışmalar yaşanması olasıdır. Yine bu çatışmaların önlenmesinde ve var olan çatışmaların uzlaşarak çözülmesinde iletişim becerileri önemli bir rol oynamaktadır (Taysı, 2010). Bir evlilikte uyum önemlidir çünkü evliliği huzurlu ve tatmin edici kılmaktadır. Evliliği bir süreç olarak düşündüğümüzde uyum, eşlerin bir arada olmasını sağlayan en güçlü etkenlerden biri olarak görülmektedir (Erbek vd., 2005).

Dedeoğlu (2009) tarafından yapılan bir araştırma, eşitlik politikasının Türkiye'de kadın istihdamını teşvik etmekten ve çalışma hayatında kadınlara eşitlik sağlamaktan uzak olduğunu göstermektedir. Hatta bazı düzenlemeler ve uygulamalar çalışan kadınların çalışmasını engellemektedir. Bu uygulamalar kadınları daha çok çalışmaya teşvik etmediği için onları anne ve eş oldukları için ödüllendirilmektedir. Bu hükümlerin doğrudan kadınlara yönelik ayrımcılık yaptığı söylenebilir.

Evli Çalışmayan Kadınlarda Evlilik Uyumu

Ev kadınları genellikle hayatlarının monotonluğundan, sürekli çocuk ve ev işleriyle ilgilenme ihtiyacından, kendilerine zaman ayıramamaktan şikâyet etmektedirler. Çalışan kadınlara kıyasla

sosyal çevreleri daha az sayıda insandan oluşmaktadır. Her insan için çok önemli olan eserin takdir edilmesi ve değerlendirilmesi çoğu zaman eşinin insafına kalmıştır. Çalışan kadınlar ise daha bağımsız hareket edebilir, para kazanabilir ve toplumda daha fazla saygı görebilir.

Özellikle ev hanımları arasında daha sık görülen görücü usulü evlilikler, flört ederek evlenenlere göre evlilikte aradıklarını daha az bulmakta ve daha fazla kaygı ve somatizasyon göstermektedir. Evlenmeden önce eşlerin birbirlerini ve gerçek özelliklerini daha iyi tanımalarının daha doğru olacağı açıktır.

Kadınların Çalışma Koşulları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Konusunda Araştırmalar

Kadın istihdamı ile genel uyum, sosyal uyum, kendini gerçekleştirme, aile ilişkileri ve antisosyal eğilimler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sezer (2004), Hacettepe Üniversitesi'nin "Kadınların Uyum Düzeyinin Bazı Değişkenlerle İncelenmesi" çalışmasının sonuçlarını incelediğinde, kadınların çalışırken kendilerine ve çevrelerine daha uyumlu olduklarını saptanmıştır. Genel uyum, sosyal uyum, kendini gerçekleştirme, aile ilişkileri ve antisosyal eğilimler hakkında çalışmayan kadınlara göre daha fazla şey söylenebilir. Uyum ile ilgili diğer alt boyutlar incelendiğinde sosyal normlar dışındaki tüm boyutlarda çalışan kadınların puanlarının aritmetik ortalamasının işsiz kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak, araştırmaların genel olarak kadınların uyum yeteneği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Sezer, 2005).

Bacak ve Yiğit'in 2007'de yaptığı araştırmaya göre, işgücünde yer alan kadınlar; Engelliler ve yaşlılarla birlikte çocuk işçiler bir risk grubu oluşturmaktadır. Kadınlar fizyolojik ve biyolojik özelliklerinden dolayı erkek işçilere göre daha zayıf oldukları için tehlikelere daha fazla maruz kalmaktadırlar. Kadınların çalışma hayatı dışındaki en temel sorunu, sorumlu oldukları ev işleri ve çocuk bakımındır. İşyerinde ve evde çalışan kadınların toplam çalışma süresi 12-15 saati aşmakta ve dinlenme süreleri kısalmaktadır.

Kadınlar, erkeklere göre daha çabuk yorgunluk yaşamakta ve uzun çalışma saatlerinde düşük, erken doğum ve ölü doğum gibi risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle çocuklu kadın işçiler için işyerlerinde kreş ve emzirme tesislerinin olmaması ya da işverenin sağlaması gerektiği halde açılmamış olması kadın işçiler için birçok sıkıntıya neden olmaktadır. Ev işleri ve çocuk bakımından sonra, evli kadınlar için işyerindeki en önemli sorun cinsel tacizdir. Bu, birçok kadın çalışanın ruh sağlığını olumsuz etkileyen ve iş huzurunu tehdit eden çok ciddi bir sorundur. Kadın çalışanların çoğu zaman yanlış anlaşılma korkusuyla bunu gizlemesi, bu sorunun çok yaygın olmadığını düşündürmektedir (Bacak ve Yiğit, 2007).

Kadın çalışanların iş hayatında bazı önlemler alınmalıdır. Bu düzenlemelerin uygulanması, çalışma barışının korunmasını, daha fazla eğitim ve ilgili makamlar tarafından denetlenmesini gerektirmektedir. Aksi halde davranış, ihlalde bulunan işverenin (veya işveren vekilinin) idari sorumluluğu ile sonuçlanacak ve bu durumlar için işverenler ağır yaptırımlara tabi tutulacaktır (Bacak ve Yiğit, 2007).

Türkiye'de ücret karşılığında ev dışında çalışmanın birincil amaç olmadığı, kadınların bunu geçici ve zorunlu bir meslek olarak gördükleri, yapmak istedikleri şeyin ev hanımlığı ve annelik olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, eğitilmiş kadınların yaklaşık %20'sinin ev işleri ve çocuk bakımı nedeniyle işten ayrılması, iş ve aile yaşamı arasında bir rol çatışması olduğunda işten çıkışın yaygın olduğu inancını desteklemektedir (Uşen ve Delen, 2011).

Dedeoğlu (2009) tarafından yapılan bir araştırma, fırsat eşitliği politikasının Türkiye'de kadın istihdamını ve kadın eşitliğini çalışma dünyasında desteklemekten uzak olduğunu göstermektedir. Hatta bazı düzenlemeler ve uygulamalar çalışan kadınların istihdam edilmesini engellemektedir. Bu uygulamalar kadınları daha çok çalışmaya teşvik etmediği için onları anne ve eş oldukları için ödüllendirmektedir. Bu hükümlerin doğrudan kadınlara yönelik ayrımcılık yaptığı söylenebilir. Eşitliği teşvik eden mevcut yasalar; Kadınların yaşamlarını doğrudan etkilemeyen ve uygulamada kadına yönelik ayrımcılığı ve dışlayıcı tutumu değiştiremeyen soyut yasal hükümler bulunmaktadır.

Çınar (2009), "Evde çalışan kadınların ilişki ağları ve bu ilişki ağları üzerine saha araştırması" başlıklı bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada; ev işinin işçiyi dar bir çevreyle sınırlayan bir çalışma yöntemi olduğuna inansalar da her aşamasında belli bir örgütlenme biçimi gerektirdiği sonucuna varmaktadırlar. İş içinde tanımlanan ilişkiler arasında ev işi, çalışanları yalıtın ve/veya yalıtın bir iş biçimi değildir; aksine farklı ilişkilere olanak tanıyan bir temel oluşturabildiğini göstermektedir. Araştırmada görüşülen kadınların tamamına yakını ev işlerinin kendilerini sosyalleştirdiğini iddia etmiştir. Bu bağlamda ev işi kadınların aktif sosyal yaşamını temsil etmektedir (Çınar, 2009).

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik uyumları incelemeyi amaçlayan bu araştırma betimsel bir araştırma olarak tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelindeki araştırmalarda geçmişte var olmuş ya da halen var olan durumları hiçbir müdahale olmadan var olduğu şekliyle betimlenmektedir (Karasar, 1998: 97).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının incelendiği bu araştırmanın evreni evli kadınlar oluşturmaktadır. Zaman ve maliyet kısıtı sebebiyle evrenin tamamına ulaşılması mümkün olmadığından araştırmada örnekleme yapılmıştır. Bu amaçla en fazla kişide katılımcıya hızlı bir şekilde ulaşabilmek amacıyla olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak İstanbul'da ikamet eden 18 yaşından büyük olan evli kadınların çalışmaya dahil edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 63 çalışan ve 99 çalışmayan evli kadın olmak üzere 162 kadın bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak araştırma verilerinin elde edilmesinde nicel veri toplama tekniklerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu anketin ilk bölümünde kadınların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla; yaş, eğitim düzeyi, meslekleri, ailelerinin aylık gelirleri ile eşlerinin yaşları, eğitim düzeyleri ve mesleklerine yönelik sorular yer almaktadır. Anketin ilk bölümünde kadınların evlilik ile ilgili özelliklerini belirlemeye yönelik ise evlilik yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı ve eşleriyle sorumlulukları paylaşma durumuna yönelik sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise 15 soruluk Evlilik Uyumu Ölçeği yer almaktadır. Araştırma verileri SPSS 20 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada yer alan çalışan ve çalışmayan evli kadınların demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

		Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)		Toplam	
		n	(%)	n	(%)	n	(%)
Yaş	24-35 Yaş	35	55,6	41	41,4	76	46,9
	36 Yaş ve Üzeri	28	44,4	58	58,6	86	53,1
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Eşin Yaşı	26-38 Yaş	40	63,5	40	40,4	80	49,4
	39 Yaş ve Üzeri	23	36,5	59	59,6	82	50,6
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	37	58,7	90	90,9	127	78,4
	Lisansüstü	26	41,3	9	9,1	35	21,6
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Eşin Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	40	63,5	74	74,7	114	70,4
	Lisansüstü	23	36,5	25	25,3	48	29,6
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi	Düşük	2	3,2	0	0,0	2	1,2
	Orta	39	61,9	66	66,7	105	64,8
	Yüksek	22	34,9	33	33,3	55	34,0
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0

Tablo 1 incelendiğinde 24-35 yaş aralığındaki çalışan evli kadınların oranı %55,6 (N=35 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %41,4'dur (N=41 kişi). 36 yaş ve üzerinde yer alan çalışan evli kadınların oranı %44,4 (N=28 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %58,6'dır (N=58 kişi). Eşlerinin yaşı 26-38 yaş aralığında olan çalışan evli kadınların oranı %63,5 (N=40 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %40,4'dür (N=40 kişi). Eşlerinin yaşı 39 yaş ve üzeri olan çalışan evli kadınların oranı %36,5 (N=23 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %59,6'dır (N=59 kişi). Eğitim durumu lisans veya altı olan çalışan evli kadınların oranı %58,7 (N=37 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %90,9'dur (N=90 kişi). Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan çalışan evli kadınların oranı %41,3 (N=26 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %9,1'dir (N=9 kişi). Eşlerinin eğitim durumu lisans veya altı olan çalışan evli kadınların oranı %63,5 (N=40 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %74,7'dir (N=74 kişi). Eşlerinin eğitim durumu lisansüstü olan çalışan evli kadınların oranı %36,5 (N=23 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %25,3'dür (N=25 kişi). Araştırmada yer alan katılımcıların aylık geliri düşük olan çalışan evli kadınların oranı %3,2 (N=2 kişi) iken çalışmayan evli kadınların hiçbirinin düşük aylık gelire sahip olmadığı görülmektedir. Orta düzey aylık gelire sahip çalışan evli kadınların oranı %61,9 (N=39 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %66,7'dir (N=66 kişi). Yüksek düzeyde aylık gelire sahip çalışan evli kadınların oranı %34,9 (N=22 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %33,3'tür (N=33 kişi).

Çalışan ve çalışmayan evli kadınların mesleklerine ait özet bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır. Tablo 2 incelendiğinden araştırmada yer alan çalışan kadınların en sık sahip olduğu üç meslek sırasıyla; %15,9 ile mimar, %12,7 ile öğretmen ve 9,5 ile insan kaynakları uzmanı olduğu görülmektedir. Araştırmada yer alan çalışmayan evli kadınların mesleklerine dair verdikleri bilgiler incelendiğinde kadınların %57,6'sı ev hanımı, %4'ü öğretmen ve %3'ü mimar ve benzer oranda %3'ü çalışmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 2. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Mesleki Özelliklerine Göre Dağılımları

	Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)	
	n	(%)	n	(%)
Ev hanımı	1	1,6	57	57,6
Diğer	20	31,7	16	16,2
Mimar	10	15,9	3	3,0
Öğretmen	8	12,7	4	4,0
Mühendis	4	6,3	2	2,0
İnsan Kaynakları Uzmanı	6	9,5	0	0,0
Avukat	3	4,8	1	1,0
Muhasebeci	2	3,2	2	2,0
Bilgisayar Mühendisi	2	3,2	1	1,0
Memur	3	4,8	0	0,0
Danışmanlık	2	3,2	1	1,0
Çalışmıyor	0	0,0	3	3,0
Psikolog	2	3,2	1	1,0
İletişim	0	0,0	2	2,0
Halkla ilişkiler	0	0,0	2	2,0
Eczacı	0	0,0	2	2,0
Çocuk Gelişimi	0	0,0	2	2,0
<i>Toplam</i>	63	100,0	99	100,0

Araştırmada yer alan çalışan ve çalışmayan evli kadınların eşlerinin meslek ait özet bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Eşlerinin Mesleki Özelliklerine Göre Dağılımları

	Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)	
	n	(%)	n	(%)
Diğer	23	36,5	11	11,1
Mühendis	16	25,4	17	17,2
Serbest Meslek	4	6,3	9	9,1
Yönetici	2	3,2	7	7,1
Ticaret	1	1,6	8	8,1
Memur	2	3,2	5	5,1
İş Adamı	2	3,2	5	5,1
Mimar	4	6,3	2	2,0
Tekstil	1	1,6	4	4,0
Avukat	2	3,2	3	3,0
Esnaf	1	1,6	3	3,0
Mali Müşavir	1	1,6	3	3,0
Yazılım	2	3,2	1	1,0
Otomotiv Sektörü	0	0,0	3	3,0
Özel Sektör	0	0,0	3	3,0
Bilişim	1	1,6	2	2,0
Pazarlama	0	0,0	2	2,0
Bankacı	0	0,0	2	2,0
Şoför	0	0,0	2	2,0
Müteahhit	1	1,6	1	1,0
İmam	0	0,0	2	2,0
Muhasebe	0	0,0	2	2,0
Dış Ticaret	0	0,0	2	2,0
<i>Toplam</i>	63	100,0	99	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırmada yer alan çalışan kadınların %25,4'ünün eşleri mühendis, sonrasında %6,3 ile mimar ve serbest meslek sahibidir. Araştırmada yer alan çalışmayan evli kadınların ise eşlerinin meslekleri %17,2 ile mühendis, %9,1 ile serbest meslek ve %7,1 ile yöneticidir.

Araştırmada yer alan çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilikle ilgili özelliklerine göre dağılımları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Evlilikle İlgili Özelliklerine İlişkin Dağılımları

		Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)		Toplam	
		n	(%)	n	(%)	n	(%)
Evlilik Yaşı	18-24 Yaş	15	23,8	57	57,6	72	44,4
	25 ve Üzeri Yaş	48	76,2	42	42,4	90	55,6
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Evlilik Yılı	1-9 Yıl	40	63,5	39	39,4	79	48,8
	10 Yıl ve Üzeri	23	36,5	60	60,6	83	51,2
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Çocuk Sayısı	Yok	15	23,8	3	3,0	18	11,1
	1 Çocuk	16	25,4	10	10,1	26	16,0
	2 Çocuk	25	39,7	48	48,5	73	45,1
	3 çocuk veya üstü	7	11,1	38	38,4	45	27,8
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0
Eş ile Sorumlulukları Paylaşma Durumu	Evet	56	88,9	90	90,9	146	90,1
	Hayır	7	11,1	9	9,1	16	9,9
	Toplam	63	100,0	99	100,0	162	100,0

Tablo 4 incelendiğinde evlilik yaşı 18-24 yaş aralığında olan çalışan evli kadınların oranı %23,8 iken çalışmayan evli kadınların oranı %57,6'dır. Evlilik yaşı 25 ve üzeri yaş olan çalışan evli kadınların oranı %76,2 iken çalışmayan evli kadınların oranı %42,4'dür. Evlilik yılı 1-9 yıl olan çalışan evli kadınların oranı %63,5 iken çalışmayan evli kadınların oranı %39,4'tür. 10 yıl ve üzeri evlilik yılına sahip çalışan evli kadınların oranı %36,5 iken çalışmayan evli kadınların oranı %60,6'dır. Çocuk sahibi olmayan çalışan evli kadınların oranı %23,8 (N=15 kişi) iken çalışmayan evli kadınların oranı %3'tür. 1 çocuğa sahip çalışan evli kadınların oranı %25,4 iken çalışmayan evli kadınların oranı %10,1'dir. 2 çocuğa sahip çalışan evli kadınların oranı %39,7 iken çalışmayan evli kadınların oranı %48,5'tir. 3 veya üstü sayıda çocuğa sahip çalışan evli kadınların oranı %11,1 iken çalışmayan evli kadınların oranı %38,4'tür. Eşi ile sorumlulukları paylaşan çalışan evli kadınların oranı %88,9 iken çalışmayan evli kadınların oranı %90,9'dur. Eşi ile sorumlulukları paylaşmayan çalışan evli kadınların oranı %11,1 iken çalışmayan evli kadınların oranı %9,1'dir.

Araştırmada yer alan katılımcıların Evlilik Uyumu Ölçek sorularına verdikleri yanıtların minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerlerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5 incelendiğinde bütün yönleri ile evlilikteki mutluluk düzeyi sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $5,3 \pm 1,3$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $5,1 \pm 1,4$ 'tür. Aile bütçesini idare etme sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,5 \pm 1$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,7 \pm 0,9$ 'dur. Boş zaman etkinlikleri sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,4 \pm 0,9$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,3 \pm 0,9$ 'dur. Duyguların ifadesi sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması 3 ± 1 iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,2 \pm 1,1$ 'dir. Arkadaşlar sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,8 \pm 1,1$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,8 \pm 1$ 'dir. Cinsel ilişkiler sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,6 \pm 1,1$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri

yanıtların ortalaması $3,9\pm1'$ 'dir. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış) sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $4\pm0,9$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $4,1\pm0,9'$ 'dur. Yaşam felsefesi sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,5\pm1,3$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,5\pm1'$ 'dir. Eşin akrabalarıyla anlaşma sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,5\pm1,2$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $3,8\pm1,1'$ 'dir. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle: sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $0,7\pm0,5$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $0,7\pm0,4'$ 'dür. Eşle birlikte ortak kararlar boş zamanları değerlendirme sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $0,7\pm0,5$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $0,6\pm0,5'$ 'tir. Hiç evlenmemiş olmayı isteme durumu sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $2,1\pm0,9$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $2,3\pm0,9'$ 'dur. Hayatı yeniden yaşayabilselerdi yine aynı kişi ile evlenme durumu sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $1,6\pm0,7$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $1,6\pm0,7'$ 'dir. Eşinize güvenme ve sırları açma durumu sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $1,9\pm0,4$ iken çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $1,8\pm0,5'$ 'tir. Sonuç olarak çalışan ve çalışmayan evli kadınların genel olarak evlilikteki mutluluk düzeyleri, aile bütçesini idare etme durumları, boş zaman etkinliklerini değerlendirme şekilleri, duyguların ifadesi, arkadaş, cinsel ilişkilere, toplumsal kurallara uyma, yaşam felsefesi, eşin akrabalarıyla anlaşma, ortaya çıkan uyumsuzlukları değerlendirme şekli, eş ile ortak karar ile boş zamanları değerlendirme durumları, yine aynı kişi ile evlenme durumları ve eşlerine güvenip sırlarını açma durumlarının benzer olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik Uyumu Ölçeğine yer alan sorulardan yalnızca 11. Soru olan “Ev dışı etkinliklerin ne kadarının eş ile birlikte yapılma durumu” çalışan ve çalışmayan kadınların verdikleri yanıtların ortalama değeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($t=2,598$, $p<0,05$). Sonuçlar incelendiğinde ev dışı etkinliklerin ne kadarının eş ile birlikte yapılma durumu sorusuna çalışan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalaması $2,1\pm0,6$ ile çalışmayan evli kadınların verdikleri yanıtların ortalamasına $1,9\pm0,7$ kıyasla daha yüksektir. Evlilik uyumu ölçek maddelerinin çalışan ve çalışmayan kadınlara göre değerlendirilmesi sonucunda evlilik uyumuna dair birçok konu ve durumun benzer olduğu görülmüştür. Yani kadınların evlilik uyumlarına dair durumları benzer değerlendirdikleri söylenebilir. Elde edilen tek farklılık kadınların ev dışı etkinlikleri eşleri ile birlikte yapma sıklıklarıdır. Çalışan kadınların daha sıklıkla dışarıda olmaları çalışmayan kadınlara kıyasla daha fazla eşleri ile birlikte dışarıda vakit geçirmelerine sebep olmuş olabilir. Buna ek olarak çalışan kadınların ev ekonomisine yaptıkları katkı ile sosyal etkinliklere daha fazla yer ayırdıkları böylece eşleri ile çalışmayan kadınlara göre daha sık ev dışı etkinliklere katıldıkları düşünülebilir.

Araştırmada yer alan çalışan ve çalışmayan evli kadınların Evlilik Uyumu Ölçeğine verdikleri yanıtlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri ile minimum, maksimum ve ortalama değerleri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 5. Çalışan Evli ve Çalışmayan Evli Kadınların Evlilik Uyumu Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Karşılaştırılmasına İlişkin Student T-test Sonuçları

	Puan Aralığı ¹	Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)		t	p
		Min.-Maks.	Ort.±Std. d. Sapma	Min.-Maks.	Ort.±Std. Sapma		
1. Bütün yönleri ile evlilikteki mutluluk düzeyi	0-6	3-6	5,3±1,3	1-6	5,1±1,4	1,242	0,216
2. Aile bütçesini idare etme	1-5	0-5	3,5±1	1-5	3,7±0,9	-0,834	0,405
3. Boş zaman etkinlikleri	1-5	2-5	3,4±0,9	1-5	3,3±0,9	0,429	0,669
4. Duyguların ifadesi	1-5	0-5	3±1	0-5	3,2±1,1	-1,175	0,242
5. Arkadaşlar	1-5	0-5	3,8±1,1	0-5	3,8±1	-0,174	0,862
6. Cinsel ilişkiler	1-5	0-5	3,6±1,1	1-5	3,9±1	-1,907	0,058
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)	1-5	2-5	4±0,9	1-5	4,1±0,9	-0,865	0,388
8. Yaşam felsefesi	1-5	0-5	3,5±1,3	1-5	3,5±1	-0,388	0,698
9. Eşin akrabalarıyla anlaşma	1-5	0-5	3,5±1,2	0-5	3,8±1,1	-1,325	0,187
10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:	0-1*	0-1	0,7±0,5	0-1	0,7±0,4	-0,537	0,592
11. Ev dışı etkinliklerin ne kadarının eş ile birlikte yapılma durumu	0-3	0-3	2,1±0,6	0-3	1,9±0,7	2,598	0,010*
12. Eşle birlikte ortak kararlar boş zamanları değerlendirme.	0-1**	0-1	0,7±0,5	0-1	0,6±0,5	1,209	0,229
13. Hiç evlenmemiş olmayı isteme durumu	0-3	0-3	2,1±0,9	0-3	2,3±0,9	-1,752	0,082
14. Hayatı yeniden yaşayabilselerdi yine aynı kişi ile evlenme durumu	0-2	0-2	1,6±0,7	0-2	1,6±0,7	-0,111	0,912
15. Eşinize güvenme ve sırları açma durumu	0-2	0-2	1,9±0,4	0-2	1,8±0,5	1,555	0,122

*Freeston ve Plechaty önerdikleri düzeltme puanları, **Fredman ve Sherman önerdikleri düzeltme puanları

Tablo 6. Evlilik Uyumu Ölçeğine Ait Çarpıklık ve Basıklık Değeri

Evlilik Uyumu	N	Min.	Maks.	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
						İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Çalışan Evli Kadınlar	63	22	59	42,76	7,93	-,351	,302	-,328	,595
Çalışmayan Evli Kadınlar	99	20	58	43,37	7,54	-,590	,243	,690	,481

Tablo 6 incelendiğinde çalışan ve çalışmayan evli kadınların Evlilik Uyumu Ölçeğine verdikleri yanıtların çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ değerleri arasında yer aldığı görülmektedir.

Sonuç olarak evlilik uyumu değişkeninin normal dağılıma uygunluk gösterdiği anlaşılmaktadır. Çalışan evli kadınların evlilik uyumuna ait puanlarının 22-59 arasında yer aldığı ve ortalama puanlarının $42,76 \pm 7,93$ olduğu görülmektedir. Çalışmayan evli kadınların ise evlilik uyumu puanlarının 20-58 arasında yer aldığı ve ortalama puanlarının $43,37 \pm 7,54$ olduğu görülmektedir. Sonuç olarak çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının benzer düzeyde olduğu görülmüştür.

Çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarını karşılaştırmak üzere gerçekleştirilen Student T-test sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Student T-test Sonuçları

		n	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	p
Evlilik	Çalışan	63	42,76	7,93	-0,493	0,622
Uyumu	Çalışmayan	99	43,37	7,54		

Tablo 7 incelendiğinde çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p > 0,05$). Çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının benzer düzeyde olması evli kadınların evlilik uyumlarında kadınların çalışma durumlarının etkili olmadığı söylenebilir.

Çalışan evli kadınların demografik ve evlilik özellikleri olan evlilik yaşı, evlilik yılı ve eş ile sorumluluklarını paylaşma durumuna göre evlilik uyumlarını karşılaştırmak üzere gerçekleştirilen Mann-Whitney test sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Çalışan Evli Kadınların Demografik ve Evlilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney Test Sonuçları

	Çalışan Evli Kadınlar (n=63)	n	$\bar{X}$	Std. Sapma	z	p
Yaş	24-35 Yaş	35	43,63	8,34	-1,198	0,231
	36 Yaş ve Üzeri	28	41,68	7,39		
Eşin Yaşı	26-38 Yaş	40	43,68	7,35	-1,079	0,281
	39 Yaş ve Üzeri	23	41,17	8,79		
Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	37	42,22	8,14	-0,524	0,600
	Lisansüstü	26	43,54	7,72		
Eşin Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	40	42,98	8,44	-0,472	0,637
	Lisansüstü	23	42,39	7,13		
Evlilik Yaşı	18-24 Yaş	15	44,20	8,30	-1,139	0,255
	25 ve Üzeri Yaş	48	42,31	7,85		
Evlilik Yılı	1-9 Yıl	40	43,85	7,28	-1,301	0,193
	10 Yıl ve Üzeri	23	40,87	8,80		
Eş ile Sorumlulukları	Evet	56	43,70	7,56	-2,584	0,010*
Paylaşma Durumu	Hayır	7	35,29	7,27		

* $p < 0,05$

Tablo 8 incelendiğinde çalışan evli kadınların eşleri ile sorumluluklarını paylaşma durumlarına göre evlilik uyumlarının farklılaştığı görülmektedir ($z=-2,584$, $p<0,05$). Sonuçlar incelendiğinde eşleri ile sorumluluklarını paylaşan çalışan kadınların evlilik uyumlarının ($\bar{X}=43,70$) eşleri ile sorumlulukları paylaşmayan çalışan kadınlara ($\bar{X}=35,29$) göre daha yüksektir. Fakat çalışan evli kadınların yaşlarına, eşlerinin yaşlarına, eğitim durumlarına, eşlerinin eğitim durumlarına, evlilik yaşlarına ve evlilik yıllarına göre evlilik uyumları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Sonuç olarak çalışan kadınların evlilik uyumlarında kadınların; yaşları, eşlerinin yaşları, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik yaşı ve evlilik yıllarının etkili olmadığı söylenebilir. Elde edilen tek farklılık eş ile sorumluluk paylaşma durumlarıdır. Eşleri ile sorumlulukları paylaşan çalışan kadınların eşlerin iş yükünü azaltmaları kadınların eşleri tarafından anlaşıldığını hissetmeleri sonucunda evlilik uyumlarının arttığı düşünülebilir.

Çalışan evli kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Çalışan Evli Kadınların Aylık Gelir ve Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Test Sonuçları

Çalışan Evli Kadınlar (n=63)		n	$\bar{X}$	Std. Sapma	X^2	p
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi	Düşük	2	47,00	1,41	3,840	0,147
	Orta	39	41,26	8,59		
	Yüksek	22	45,05	6,38		
	Toplam	63	42,76	7,93		
Çocuk Sayısı	Yok	15	45,27	7,74	3,911	0,271
	1 Çocuk	16	41,19	9,16		
	2 Çocuk	25	43,20	7,66		
	3 Çocuk veya Üstü	7	39,43	5,44		
	Toplam	63	42,76	7,93		

Tablo 9 incelendiğinde çalışan evli kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının istatistiksel olarak farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Çalışan kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının farklılık göstermemesinin nedeni örneklem özelliğinden kaynaklanmış olabilir.

Çalışmayan evli kadınların demografik ve evlilik özellikleri olan evlilik yaşı, evlilik yılı ve eş ile sorumluluklarını paylaşma durumuna göre evlilik uyumlarını karşılaştırmak üzere gerçekleştirilen Student T-test ve Mann-Whitney test sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10 incelendiğinde çalışmayan evli kadınların eşleri ile sorumluluklarını paylaşma durumlarına göre evlilik uyumlarının farklılaştığı görülmektedir ($z=-2,212$, $p<0,05$). Sonuçlar incelendiğinde eşleri ile sorumluluklarını paylaşan çalışmayan kadınların evlilik uyumlarının ($\bar{X}=43,97$) eşleri ile sorumlulukları paylaşmayan çalışmayan kadınlara ($\bar{X}=37,44$) göre daha yüksektir. Fakat çalışmayan evli kadınların yaşlarına, eşlerinin yaşlarına, eğitim durumlarına, eşlerinin eğitim durumlarına, evlilik yaşlarına ve evlilik yıllarına göre evlilik uyumları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Sonuç olarak çalışmayan kadınların evlilik uyumlarında kadınların; yaşları, eşlerinin yaşları, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik yaşı ve evlilik yıllarının etkili olmadığı söylenebilir. Elde edilen tek farklılık eş ile sorumluluk paylaşma durumlarıdır. Çalışan kadınlarda olduğu gibi eşleri ile sorumlulukları

paylaşan çalışmayan kadınların eşlerin iş yükünü azaltmaları kadınların eşleri tarafından anlaşıldığını hissetmeleri sonucunda evlilik uyumlarının arttığı söylenebilir.

Tablo 10. Çalışmayan Evli Kadınların Demografik ve Evlilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Student T-test ve Mann-Whitney Test Sonuçları

Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)	n	$\bar{X}$	Std. Sapma	t/z	p
Yaş	24-35 Yaş	41	44,22	7,13	0,938
	36 Yaş ve Üzeri	58	42,78	7,82	
Eşin Yaşı	26-38 Yaş	40	44,88	6,77	1,645
	39 Yaş ve Üzeri	59	42,36	7,91	0,103
Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	90	43,60	7,28	-0,640
	Lisansüstü	9	41,11	9,99	0,522
Eşin Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	74	43,11	7,50	-0,685
	Lisansüstü	25	44,16	7,75	0,493
Evlilik Yaşı	16-24 Yaş	57	44,33	7,02	1,484
	25 ve Üzeri Yaş	42	42,07	8,10	0,141
Evlilik Yılı	1-9 Yıl	39	43,95	7,05	0,610
	10 Yıl ve Üzeri	60	43,00	7,88	0,543
Eş ile Sorumlulukları	Evet	90	43,97	7,19	-2,212 ^z
Paylaşma Durumu	Hayır	9	37,44	8,83	0,027*

z: Mann-Whitney Test, * $p < 0,05$

Çalışmayan evli kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen ANOVA ve Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Çalışmayan Evli Kadınların Aylık Gelir ve Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA ve Kruskal Wallis Test Sonuçları

Çalışmayan Evli Kadınlar (n=99)	n	$\bar{X}$	Std. Sapma	F/ X^2	p
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi	Orta	66	42,59	7,40	2,160
	Yüksek	33	44,94	7,69	0,145
	Toplam	99	43,37	7,54	
Çocuk Sayısı	Yok	3	43,00	12,29	1,967
	1 Çocuk	10	45,10	6,66	0,579
	2 Çocuk	48	43,81	7,82	
	3 Çocuk veya Üstü	38	42,39	7,21	
	Toplam	99	43,37	7,54	

Tablo 11 incelendiğinde çalışmayan evli kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının istatistiksel olarak farklılık göstermediği görülmektedir ($p > 0,05$).

Çalışmayan kadınların evlilik uyumları üzerinde ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayısının etkisi olmadığı söylenebilir.

Araştırmada yer alan evli kadınların demografik ve evlilik özellikleri olan evlilik yaşı, evlilik yılı ve eş ile sorumluluklarını paylaşma durumuna göre evlilik uyumlarını karşılaştırmak üzere gerçekleştirilen Student T-test ve Mann-Whitney test sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Kadınların Demografik ve Evlilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Student T-test ve Mann-Whitney Test Sonuçları

Evlilik Uyumu		n	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	p
Yaş	24-35 Yaş	76	43,95	7,67	1,267	0,207
	36 Yaş ve Üzeri	86	42,42	7,66		
Eşin Yaşı	26-38 Yaş	80	44,28	7,05	1,880	0,062
	39 Yaş ve Üzeri	82	42,02	8,13		
Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	127	43,20	7,54	0,192	0,848
	Lisansüstü	35	42,91	8,27		
Eşin Eğitim Durumu	Lisans veya Altı	114	43,06	7,81	-0,190	0,850
	Lisansüstü	48	43,31	7,44		
Evlilik Yaşı	16-24 Yaş	72	44,31	7,24	1,746	0,083
	25 ve Üzeri Yaş	90	42,20	7,92		
Evlilik Yılı	1-9 Yıl	79	43,90	7,12	1,236	0,218
	10 Yıl ve Üzeri	83	42,41	8,14		
Eş ile Sorumlulukları Paylaşma Durumu	Evet	146	43,86	7,31	-3,414 ^z	0,001*
	Hayır	16	36,50	8,00		

z: Mann-Whitney Test, * $p < 0,05$

Tablo 12 incelendiğinde evli kadınların eşleri ile sorumluluklarını paylaşma durumlarına göre evlilik uyumlarının farklılaştığı görülmektedir ($z = -3,414$, $p < 0,05$). Sonuçlar incelendiğinde eşleri ile sorumluluklarını paylaşan kadınların evlilik uyumlarının ($\bar{X} = 43,86$) eşleri ile sorumlulukları paylaşmayan kadınlara ($\bar{X} = 36,50$) göre daha yüksektir. Fakat evli kadınların yaşlarına, eşlerinin yaşlarına, eğitim durumlarına, eşlerinin eğitim durumlarına, evlilik yaşlarına ve evlilik yıllarına göre evlilik uyumları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Sonuç olarak çalışan ve çalışmayan kadınların yani örnekleme de yer alan kadınların evlilik uyumlarında yaş, eşlerinin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik yaşı ve evlilik yıllarının etkili olmadığı söylenebilir. Elde edilen tek farklılık eş ile sorumluluk paylaşma durumlarıdır. Kadınlar için eşleri ile sorumluluklarını paylaşmaları evlilik uyumları üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Evli kadınların ailelerinin aylık gelirleri ve çocuk sayılarına göre evlilik uyumlarının karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13 incelendiğinde evli kadınların ailelerinin aylık gelirlerine göre evlilik uyumlarının istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($X^2 = 6,631$, $p < 0,05$). Sonuçlar incelendiğinde ailelerinin yüksek düzeyde aylık gelire sahip kadınların ($\bar{X} = 44,98$) orta düzey aylık gelire sahip evli kadınlara ($\bar{X} = 42,10$) göre daha yüksek bulunmuştur. Fakat evli kadınların çocuk sayılarına göre evlilik uyumları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir

($p>0,05$). Ekonomik düzeyi yüksek ailelerde evlilik uyumunun daha yüksek olması kadınların ekonomik stres yaşamamaları ve daha fazla sosyal etkinliğe katılabilmeleri evlilik uyumunu arttırdığı düşünülebilir. Buna karşın evlilik uyumunun çocuk sayısına göre değişmemesi kadınlarda çocuk sayısının evlilik uyumları üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 13. Kadınların Aylık Gelir ve Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Test Sonuçları

Evlilik Uyumu		n	$\bar{X}$	Std. Sapma	X^2	p	Anlamlı Farklılık
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi	Düşük ¹	2	47,00	1,41	6,631	0,036*	2-3
	Orta ²	105	42,10	7,85			
	Yüksek ³	55	44,98	7,13			
	Toplam	162	43,14	7,68			
Çocuk Sayısı	Yok	18	44,89	8,24	2,880	0,410	
	1 Çocuk	26	42,69	8,37			
	2 Çocuk	73	43,60	7,72			
	3 Çocuk veya Üstü	45	41,93	6,99			
	Toplam	162	43,14	7,68			

* $p<0,05$

SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarını karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada 63 çalışan ve 99 çalışmayan evli kadın olmak üzere toplam 162 evli kadının görüşleri alınmıştır. Evlilik uyumları çalışan evli kadınların demografik değişkenlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen sonuçlara göre çalışan kadınların; yaş, eşin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, aylık gelir ve çocuk sayısı, evlilik yaşı ve evlilik yılı değişkenlerine göre evlilik uyumlarının farklılık göstermediği saptanmıştır. Benzer şekilde çalışmayan evli kadınların yaş, eşin yaşı, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, ailenin aylık gelir düzeyi, evlilik yaşı, evlilik yılı ve çocuk sayısına göre evlilik uyumlarının farklılık göstermediği görülmüştür.

Çalışan evli kadınların ortalama puanları $42,76 \pm 7,93$ iken çalışmayan evli kadınların ise evlilik uyumu ortalama puanları $43,37 \pm 7,54$ olarak bulunmuştur. Ortama puanlar dikkate alındığında çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik ilişkisinde uyumlu oldukları söylenebilir. Çalışan ve çalışmayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeğinde yer alan sorulara verdikleri yanıtlar karşılaştırıldığında ev dışı etkinliklerin ne kadarının eş ile birlikte yapılma durumu incelendiğinde çalışan evli kadınların çalışmayan evli kadınlara kıyasla ev dışı etkinlikleri eşleri ile daha sık gerçekleştirdikleri görülmüştür. Çalışan kadınların çalışmayanlara göre sosyal olarak daha aktif olarak ev dışı etkinliklere katıldığı düşünülebilir. Bunun sonucunda etkinliklere eşleri ile birlikte daha sık katılmalarına sebep olmuş olabilir.

Araştırmanın ana amacı olan çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen sonuca göre çalışan ve çalışmayan evli kadınların evlilik uyumlarının farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgudan farklı olarak Jyoti vd., (2012) 20-40 yaş aralığında elli çalışan ve elli çalışmayan kadının evlilik uyumunu karşılaştırdıkları araştırmalarında çalışmayan kadınların evlilik uyumunda daha iyi olduğunu göstermiştir. Ayrıca evliliğin sonraki yıllarında evlilik uyumunun ilk yıllara göre daha iyi olduğunu saptamışlardır. Bir başka çalışmada Hindistan'da çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik

uyumlarını karşılaştıran Nathawat ve Mathur (1993) çalışan kadınların evlilik uyumunun çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. ABD’de gerçekleştirilen çalışmada ise Rutter ve Quinton’un (1977) çalışan kadınların evlilik uyumlarının çalışmayan kadınlara göre daha düşük bulunmuştur. Karahan ve Bener (2005) ise evli hemşireler üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında çalışan hemşirelerin evlilik ve aile yaşantılarında sorunlar yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Kadınların evlilik uyumlarını sosyo-demografik özelliklere göre inceleyen Yalçın (2014) çalışmasında olumlu iş yaşantısının kadınların ev yaşantısını etkilediğini ortaya koymuştur. Çalışmadan elde edilen bulgular ve yerli ve yabancı çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmasının sebebi kadınların evlilik uyumlarını yalnızca çalışma durumlarının değil yaşadıkları iş stresinin, problem çözme becerilerinin daha etkili olabileceği söylenebilir.

Çalışan kadınların evlilik uyumları ile çalışma şartları, iş stresleri arasındaki ilişkileri araştıran Sears ve Galambos (1992) çalışmalarında çalışan kadınların iş ve genel streslerinin evlilik uyumları ile ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Gerçekleştirilen bu araştırma bulgularına göre eşleri ile sorumlulukları paylaşan hem çalışan kadınların hem de çalışmayan kadınların evlilik uyumlarının eşleri ile sorumlulukları paylaşmayanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca çalışan ve çalışmayan kadınların büyük oranda eşleri ile sorumluluklarını paylaştıkları görülmüştür. Çalışan ve çalışmayan kadınların genel olarak evlilik uyumu puanlarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik uyumları arasında bir farklılığın bulunmamasının nedeni hem çalışan hem de çalışmayan kadınların eşleriyle sorumlulukları paylaştıkları bir anlamda eşlerinden sosyal destek gören kadınların evlilik düzeylerinin de her iki grupta yüksek olması olabilir.

Evlilik uyumunda evlilik süresini inceleyen çalışmalardan bir olan Spainer, Lewis ve Cole (1975) çalışmalarında evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumunun ilerleyen yıllara kıyasla daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Buna karşın Şener ve Terzioğlu (2008) çalışmalarında 21 yıl veya üzerinde evlilik süresine kadar evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunda bir azalma buna karşın 21 yıl ve üzerinde evlilik yılına sahip olanların ise evlilik uyumlarının tekrar arttığını saptamışlardır. Elde edilen bu bulguların farklılık göstermesi incelenen örneklem grubunun özelliklerinden ya da çalışmaların gerçekleştiği zamana göre dönemin şartları geleneksel olarak evlilikten beklentilerin farklı olması olabilir. Çalışmada ise çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik süresine göre evlilik uyumunun farklılaşmaması çalışmada bulunan örneklem grubunun evlilik süresinin en fazla 10 yılın biraz üzerinde olması daha yüksek evlilik süresine sahip kadınların olmaması olabilir. Bu sebeple ilerleyen evlilik süresinde olası bir farklılığın tespit edilememesine sebep olmuş olabilir.

Elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

Boşanma sayılarının arttığı günümüzde evlilik uyumlarını arttırmaya yönelik koruyucu faktörlerin belirlenmesi ve evlilik uyumu düşük olan çalışan ve çalışmayan kadınlar için müdahale programlarının oluşturulması önerilebilir.

Araştırma sonucunda eşleri ile sorumlulukları paylaşan çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik uyumlarının eşleri ile sorumlulukları paylaşmayan kadınlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu göz önüne alındığında evliliklerde erkeklerin iş paylaşımlarının olmadığı geleneksel bakış açısını modernleştiren programların oluşturulmasını evliliklerde sorumlulukların ortak olduğunu vurgulayan TV programlarının oluşturulması önerilebilir.

Çalışan kadınların iş streslerini evliliklerine yansıtılmalarının önüne geçmek amacıyla ayrıca iyi bir evlilik yaşantısına sahip kadınların aile içinde yaşadıkları stresin iş performansları üzerindeki olası olumsuz etkisinin azaltılması amacıyla çalışan kadınlar için iş ve aile stresini yönetebilecekleri becerilerini arttırabilecekleri eğitim programları ile desteklenmesi önerilebilir. Bu çalışmada çalışan ve çalışmayan kadınların evlilik uyumları incelenmiştir. İleride yapılacak olan araştırmalarda sosyal destek, kaygı ve stresin evlilik uyumu üzerindeki etkileri incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, R., and Polat Uluocak, G. (2010). Effective Communication and Problem Solving for Marriage: A Group Work with Women in A Community Center. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(23), 9-22.
- Anar B. (2011). Evli ve Çalışan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine ile Evlilik Doyumu ve İş Doyumu İlişkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, S. (2008). Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çatal, T. ve Kalkan, M. (2019). Evli Bireylerin Evlilik Değerleri, Evlilik Doyumu ve Evlilik Tipleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 179-186.
- Çınar, S. (2009). Ev Eksenli Çalışan Kadınların İlişki Ağları ve Bu İlişki Ağları ile İlgili Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çitçi, O. (1982). Kadın Sorunu ve Türkiye’de Kamu Görevlisi Kadınlar, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Darya, D. (2007). Bonds, Examining the Process by Which Marital Adjustment Affects Maternal Warmth: The Role of Coparenting Support as A Mediator. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 288-296.
- Dedeoğlu, S. (2009). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Açısından Türkiye’de Aile ve Kadın Emeği, *Toplum ve Bilim Dergisi*, 86, 139-170.
- Erberk, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R.L. (2005). Evlilik Uyumunu, *Düşünen Adam*, 18(1): 39-47.
- Gladding, S.T. (2002). *Family Therapy*. History, theory and practice. Merrill Prentice Hall. Gökmen, A. (2001), Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolcülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerinde Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gümüşdaş, M. ve Ejder, A.S. (2016). Gebelikte Evlilik Uyumunu ve Sosyal Destek Arasındaki İlişki. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(1):1-8.
- http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/502_1.pdf Erişim Tarihi: 09.12.2022
- Karaoğlu, B. M. (2019). Evli Bireylerde Benlik Saygısının Çift Uyumunu ve Cinsel Doyum Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Parlar, H., ve Akgün, Ş. (2018). Evlilikte Bilinçli Farkındalık, Evlilik Doyumu ve Problem Çözme Becerileri İlişkilerinin İncelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 1(1), 11-21.
- Sezer, Ö. (2005). Kadınların Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(23). 87-101.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı Sosyo-ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyumuna Etkisinin Araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(13), 7-20.

Taysi, E. (2010). Evlilikte Bağışlama: Evlilik Uyumu ve Yüklemelerin Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(65), 40-52.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik Uyumu ile Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-65.

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F., (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(5), 35-42.

Uşen, Ş. ve Delen, M. (2011). Eğitimli Kadınların Çalışma Hayatına İlişkin Tercihleri, İstanbul Örneği, *Kamu-İş*, 11, 127-132.